

органів управління потребують визначення: успіху і відповідно прибутку від певної діяльності, обсягу оборотів, частки в ринковому просторі та ін. Для кожного міста, району та області доцільно розробляти і впроваджувати свою організаційну структуру управління, яка відображала б особливості соціально-економічного розвитку відповідної території.

На завершальному етапі слід обґрунтувати основні напрями вдосконалення територіальної організації ринкових перетворень, доцільно врахувати досвід країн, які нещодавно стали на шлях ринкових перетворень, досягнувши значних результатів.

Висновки. Перехід до ринкової економіки, що представляє собою якісно новий стан суспільства і його структур, потребує розробки методології, яка в самому загальному вигляді виступає як схема, план рішення поставленої науково дослідної задачі. При досить обґрунтованих способах оцінки структури господарського комплексу, структурні зміни та якісно нові причини, що їх викликають, потребують більш обґрунтованої методики.

Рецензент – канд. геогр. наук, доц. В.І. Остроух

Література:

1. *Трансформація структури сільського виробництва України: регіональний аспект* / В.Г. Балабанов та ін. – К., 2000. – 29 с.
2. *Борщевский П.П., Дейнеко Л.В.* Актуальные проблемы повышения эффективности трансформационных процессов в продовольственном секторе Украины // Трансформаційні процеси в господарстві регіонів Східної Європи: Наук. доп. міжнар. наук.-прак. конф. – Ірпінь: УФЕІ, 1997. – С. 64–65.
3. *Коломойцев В.Е.* Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку народного господарства України. – Луганськ: Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1997. – 21 с.
4. *Костирко І.Г.* Ринкові трансформації форм і структур агропромислового виробництва: теорія і практика. – К.: Ін-т економіки НАН України, 1995. – 144 с.
5. *Логвиненко В.К., Лазня І.В.* Роздержавлення та приватизація як важливі умови становлення ринкових відносин: Консп. лекцій. – К., 1995. – 27 с.
6. *Лукинов І.І.* Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя). – К.: Ін-т економіки НАН України; АТ «Книга», 1997. – 455 с.
7. *Макаренко П.Н.* Рыночная трансформация экономики Украины. – К.: Наук. думка, 1998. – 183 с.
8. *Чухно А.А.* Перехід до ринкової економіки. – К.: Наук. думка, 1993. – 276 с.

УДК 528.9

О.В. Барладін, І.В. Бусол

Інститут передових технологій, м. Київ

ІНТЕРНЕТ-ВЕРСІЇ ПІДРУЧНИКІВ З ГЕОГРАФІЇ

Публікація висвітлює створення Інтернет-версій підручників з географії, наповнення їх інформаційними ресурсами та забезпечення інтерактивними можливостями.

Показано, що розроблена структура Інтернет-версій підручників з географії є повнофункціональною як для використання на уроках, так і для індивідуального навчання.

Ключові слова: інтернет версії підручників, географічний підручник, інтерфейс карти, електронні видання.

O. Barladin, I. Busol

INTERNETVERSIONS OF TEXTBOOKS ARE FROM GEOGRAPHY

The publication shows creation of Internet-versions of textbooks for geography, filling them by informative resources and providing them interactive possibilities.

It is shown that the structure of Internet-versions of textbooks for geography is full functional for using on lessons and for individual studies too.

Keywords: internet of version of textbooks, geographical textbook, interface, maps, electronic editions

Вступ. Вихідні передумови.

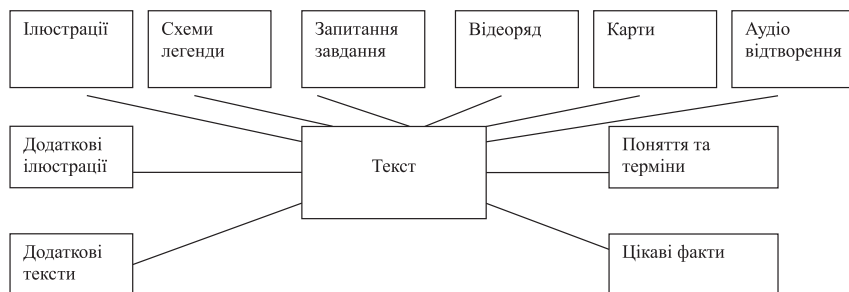
Електронні версії атласів та інтерактивних карт сьогодні інтенсивно розвивають навчальні ресурси, дають змогу ефективно використовувати їх можливості як для викладання матеріалу на уроці, так і для індивідуальної підготовки.

Основним елементом CD-атласів є карта, а коментарі, ілюстрації, легенди є додатковою інформацією (рис. 1). Підручник значно відрізняється за своїм призначенням і наповненням від атласу, у ньому основний масив інформації подається через текст, а малюнки, схеми, карти, ілюстрації його доповнюють. Розробка концепції Інтернет-версії підручників є важливою складовою впровадження навчальних Інтернет-сайтів, зокрема сайту Інституту передових технологій *osvitamet.com.ua*.

Метою роботи є висвітлення методичних засад розробки Інтернет-версій підручників з географії та їх практична реалізація на базі інтерфейсу та програмних модулів, розроблених в Інституті передових технологій (ІПТ).

Виклад основного матеріалу.

Основною складовою географічного підручника є текст, який дає змістове пояснення подій, явищ, природних об'єктів тощо. Крім основного тексту є пояснення, терміни, цікаві факти, запитання і завдання, ілюстрації, малюнки та карти. Реалізовані різні рівні мультимедізації змістового навантаження тексту від створення фрагментів фільмів, окремих сюжетів, до звичайного текстового супроводу. Перший підхід більш наочний, але потребує значних ресурсів. Разом з тим, просте викладення тексту з нескладними схемами в електронному вигляді не досягає ефекту наочності. Саме тому нами був обраний компромісний підхід, в якому тексти підручника розбиваються на інформаційні блоки, кожен з яких забезпечується відповідними картами або їх фрагментами, ілюстраціями, схемами та додатковими гіперпосиланнями. Структура електронного підручника з географії відтворена на рис. 2, вона є традиційною для електронних видань Інституту і отримала схвальні відгуки багатьох користувачів. Цей інтерфейс був взятий за основу для створення електронних версій підручників.

Рис.2 Структура інформаційного наповнення Інтернет-версій підручників з географії

Запропонована структура наповнення електронного підручника забезпечує значне розширення інформаційно-візуального пояснення щодо уявлення про географічні явища та об'єкти в картах, ілюстраціях, відеоматеріалах тощо. Словники дають тлумачення складних та нових термінів, а завдання та запитання забезпечують самоперевірку.

Перевагою Інтернет-версій підручників є значне розширення ілюстративного матеріалу, а також його інтерактивність, що дає можливість через гіперпосилання виводити на екран необхідну додаткову інформацію, не переобтяжуючи весь ресурс (рис. 3).

Що ж до ілюстрацій, то у паперових підручниках вони, як правило, невисокої якості. Адже для того, щоб вставити якісну, тематично насичену карту у підручнику, потрібно зарезервувати багато місця, що потребує збільшення сторінок видання, а це одразу призводить до подорожчання тиражу, що є неприпустимим для бюджетних видань. Крім того, крупномасштабна карта або ілюстрація у паперовому виданні неможливі без високоякісного паперу та друку, а це теж призводить до подорожчання підручника.

У електронних виданнях насичення ілюстраціями не призводить до значного подорожчання кінцевого продукту, а лише може бути обмеженим швидкісними параметрами Інтернет-мережі.

Сучасні Інтернет-мережі дозволяють забезпечити підручники аудіо- та відеоматеріалами, які можуть відтворюватися в реальному часі, з практично необмеженою кількістю ілюстративного матеріалу та високими функціональними можливостями. Все це дає можливість проявляти більше творчості користувачу, адже Інтернет-підручник – це не тільки статичне джерело інформації, а й інформаційно та функціонально насичений інструмент поглиблення знань, створення нових форм навчання та додаткових прийомів у поданні інформації.

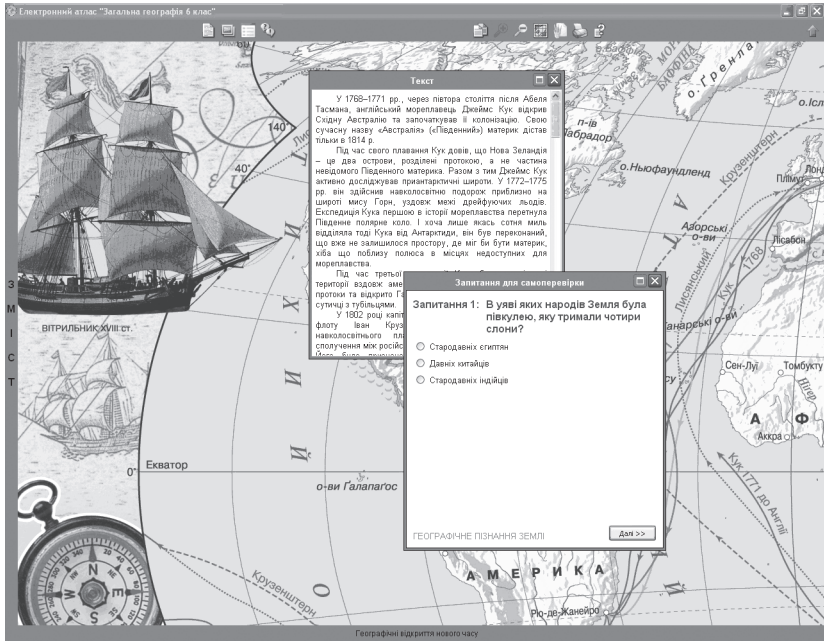

Рис. 1 Фрагмент CD-атласу “Загальна географія. 6 кл”

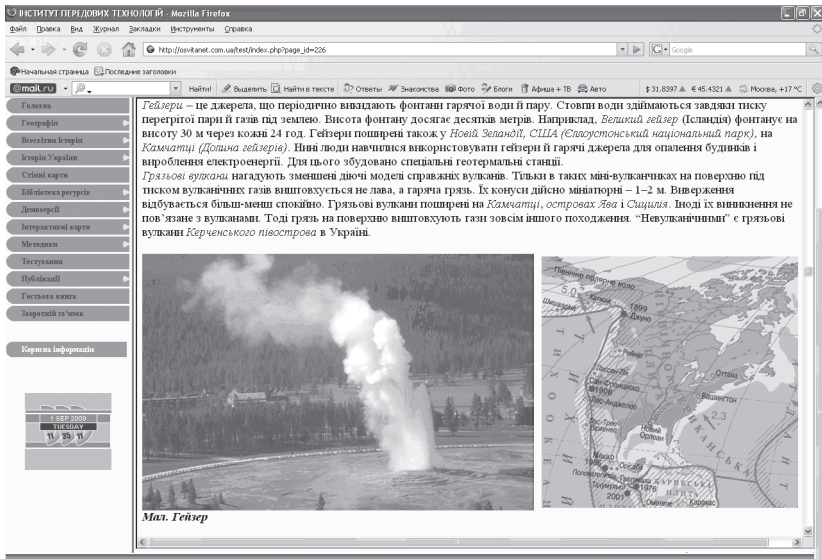

Рис. 3. Інтернет-версія підручника з географії для бкласу з ілюстраціями та картою, що відкриваються в додаткових вікнах

Саме тому в запропонованих Інтернет-підручниках використовуються інтерактивні модулі, апробовані в електронних виданнях Інституту: тестові запитання, словник термінів тощо. Це робить процес вивчення предметів більш ефективним, зважаючи на можливість отримання об'єктивної інформації про рівень знань користувача

Висновки. Запропонована структура інформаційного наповнення Інтернет-версій підручників з географії є повнофункціональною для використання як для викладання матеріалу на уроках, так і для індивідуального навчання. Додаткові можливості по залученню високоякісних ілюстрацій, відео, карт, схем, словників тощо, значно розширюють наочну компоненту навчання, а цікаві факти заохочують до вивчення матеріалу. Запитання та завдання, дають можливість швидко та об'єктивно перевірити рівень засвоєння матеріалу. Крім того, викладені через Інтернет-ресурси карти, ілюстрації, схеми, можуть копіюватися користувачем для подальшого використання у власних творчих роботах, презентаціях тощо.

Все вище викладене є підтвердженням того, що у Інтернет-ресурсів гарні перспективи, враховуючи швидкий поступ інформаційних технологій у сучасному світі.

Рецензент – канд. геогр. наук М.Г. Онищенко

Література:

1. Барладін О.В., Даценко Л.М., Ісаєв Д.В. Новий електронний атлас з природознавства для молодшої школи «Я і Україна». – Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. – Збірн. наук. праць. – Вінниця, 2007. – Вип. 7 – С. 22–24.
2. Барладін А.В. Новое поколение электронных географических атласов и карт с интерактивными функциями. – Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. – Збірн. наук. праць. – Вінниця, 2007. – Вип. 7 – С. 25–31.

УДК 528.9

О.В. Барладін, Є.М. Городецький

Інститут передових технологій, м. Київ

РОЗРОБКА СЕГМЕНТНИХ КАРТОГРАФІЧНИХ ОСНОВ ГЛОБУСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглядається розробка картоснови для сегментної поклейки та виготовлення глобусів різних діаметрів і призначення, з використанням геоінформаційних технологій. Зроблені відповідні розрахунки перетворень проєкцій та створення відмивки рельєфу методами світлотіньової пластики для фізичного та політичного глобусів діаметрів 32 та 21 см.

Ключові слова: геоінформаційні технології, глобус, картооснови глобусів, сегменти.